

РЕЦЕНЗИЯ

на Дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **„ДОКТОР“** по научната специалност *„Теория и методология на спортната наука“*, професионално направление 7.6 Спорт

„СОЦИАЛНО-ПСИХОЛОГИЧНИ И ФИЗИОЛОГИЧНИ ФАКТОРИ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ В КУРСОВЕТЕ ПО „СНЕЖНИ СПОРТОВЕ“

Автор - **Милена Николова Здравчева**, докторант редовна форма на обучение към катедра „Снежни спортове“

Научен ръководител - **Доц. Кръстьо Тодоров Згуровски**, доктор

Рецензент – Проф. Юлия Мутафова-Заберска

Авторът на Дисертационния труд **Милена Н. Здравчева** е дръзнала да поеме по стръмния път на науката в търсене на значими истини, свързани с избраната професия, пренебрегвани, но съдържащи дълго отлагани отговори - показател за високо компетентен, специалист, отдаден на призванието си на спортен педагог, достоен представител на НСА „Васил Левски“. Творческото израстване на Докторантката стартира от *„Царицата на спорта“* като бакалавър и в магистърската програма по *„Спортна анимация“*. Активният *„почерк“* на Милена Здравчева като специалист се проявява в редица нейни инициативи (отразени в нейното CV). Тя постоянно търси отговорите на широк диапазон от въпроси, за да стигне до днешния *„заключителен акорд“* благодарение и на колегиалния отклик от членовете на катедрения колектив.

Тук се корени и една от безспорната, по презумция, обобщена оценка за високата значимост на труда - поставени и решени са актуални теоретически и практически значими задачи; получени са отговори на очакваните, високо професионални въпроси, заложи в Работната хипотеза.

Изключително актуален е самият предмет на изследване - *„ски-курсът“* на обучение, който винаги е бил магнитно-привлекателен за нашите студенти, не само защото е първият (между многото още други учебни курсове), но и заради неговия признат многопосочен ефект, постигнат от въздействието на множество нестандартни фактори, водещ сред които е трудността на обучението в условията на снежната планина. Освен това, наред с образователните задачи се постига и многоспектърен ефект по отношение на редица жизнено-важни цели - укрепване на здравето, каляване на волята, сплотяване на групите, любов към природата, еко-възпитание и т.н.

За актуалността - още в **Увода** авторката сочи накратко неотложността на поставения проблем като животрептящ и навременен, подсказван и от съвременния научно-технологичен напредък - от „бума” в академичната сфера на многопосочни изследвания в областта на зимните спортове.

Многобройни са основанията за положителната оценка на настоящия труд – организацията и систематизирането на отделните етапи на изследването, „*приземено*” в един конкретен период, с опора върху възпитателните задачи и постигнатия ефект чрез образователния формат на курса „**Снежни спортове**”.

В този аспект приветствам творческия тандем „*Научен ръководител-Докторант*” за избора на проблема, оставащ неразработван в продължение на 77 години! За първи път с настоящия проект са потърсени основните спортно-педагогически, социално-психологични и пр. фактори, чието проследяване очертава и осмисля „*жалоните*”, реализирани в курса „**Снежни спортове**”.

Обобщената позитивна оценка се опира на основните качества на труда:

1. **Оптимална структура** на материала (в обем от 120 стр.), оформен според изискванията за оценка на НИР в три основни глави;

- дълбоко осмислен анализ на **теоретико-практичните знания**, пряко свързани с целта и задачите на изследването;

- приложена е оригинална **комплексна методика** на изследването (представена в четири Приложения);

- **богато онагледяване** на резултатите от изследването с 64 илюстрации (46 фигури, 18 таблици);

- приносен характер на изведените **Изводи и Препоръки**.

- актуална **литературна справка** (80 цитирани източника, от които 52 на кирилица, 19 на латиница, 9 интернет-сайта);

2. Трябва да се подчертае високата приносна **стойност на теоретичния обзор (Глава Първа)**. Проследени са редица възлови моменти от организацията на процеса на обучение, които са от основно значение и допринасят за оптималното управление и развитието на зимните спортове. Обхванат е широк спектър от проблеми, разгледани в наличната наша и чужда (от руски и западни автори) учебна литература, с която разполагат студентите (в НСА, в Шуменски, Пловдивски и Варненски университети). Респектира широтата на познаването от Докторанта на основните закони, цитирани в подкрепа на дадена защитава теза (напр., вкл. на СЗО).

Формулираната **Работна хипотеза** е основана на литературния обзор, както и на личния опит, и наблюденията на Автора за оптимизирането на учебната програма на курса „*Снежни спортове*”.

3. Безспорни са достойнствата на методологичната постановка на труда с целесъобразно подбраната **комплексна методика (Глава Втора)**. Специален акцент заслужава авторският въпросник (22 пункта), обхващащ актуални моменти от всекидневното протичане на ски-курсовете с нашите студенти (изследваните лица). Отделните въпроси провокират изследваните да „се проектират” в различните, предложени им специфични ситуации и така да бъдат разкрити ситуациите на спокойствие или тревожност, вкл. вътрешни конфликти и стрес. Трябва да се подчертае и коректността при организацията на изследването с обхващане на статистически значимата извадка от 279 лица (208 мъже и 71 жени) - солидна гаранция за обективна реализация на действителната картина и получаване на точния отговор на поставените задачи и търсения.

4. **Богатият гносеологичен спектър** на труда, със своите специфични исторически, спортно-педагогически и състезателни акценти е изложен в **Глава Трета**. Анализът на получените резултати е в балансиран обем на четирите основни параграфа, които „отвеждат” читателя не само до същностните характеристики на всеки от поставените проблеми, но и до неговите приложно-практически проекции и следствия - особено предвид неразработваната до сега важна проблематика, засегната в труда.

Типичен пример в подкрепа на тази оценка са потърсените отговори от студентите. Доколкото всеки информационен компонент (22-та въпроса) изисква оценка, тя винаги отразява степента на неговата значимост. В случая доминират позитивните оценки и самооценки на изследваните - показателни за техния „*жизнен, практичен разум*“ (по израза на Ортега и Гасет).

Поредицата от въпроси успешно очертава актуалния „*портрет*” на студентите, обучавани в курса „Снежни спортове” при оценка на:

- морфо-функционалните качества и състояние, разгърнали значимо своя потенциал, докато трае обучението (макар и минимално);

- **социално-психологичните качества** - уважение (3-ти/8-ми въпрос);

- обогатените **социални роли** чрез качества спокойствие, скромност, социално приемане, разбирателство, толерантност, благодарност, обединение, тиймбилдинг и т.н. (9-19-ти и 22-ри въпроси);

- очертана е **волевата сфера**, изразена в качества целенасоченост, организираност, системност, последователност и др. (20 и 21 в.). Разкрити са **основните мотивационни фактори за участие** на изследваните, нужни

в последващите „стъпала“ за възходящо развитие на тяхната личност - овладяване на учебния материал и постигане на търсения формиращ ефект.

Направените **Изводи и Препоръки** следват от направения анализ.

За отбелязване е **самокритичността** на Докторантката, осъществила значителна редакция, с корекции и допълнения в труда според **препоръките**, направени при вътрешното обсъждане. В резултат е постигнато **коректно прецизиране и усъвършенстване на текста** - Дисертационната разработка е съществено подобрена, трудът се чете с подновен интерес. Изследваният проблем се очертава не просто като актуален и назрял - злободневността му засяга всички измерения на съвременния учебен процес, при това, съвсем не епизодично, а с оглед неговото оптимизиране при обучението конкретно на студентите-участници в редовния курс по снежни спортове, провеждан на ПУСБ „Професор Иван Стайков“.

Представените: 1) **Автореферат** отговаря на изискванията, с препоръка за кратко обобщаване на теоретичния анализ (Глава Първа) и извеждане на Работната хипотеза; 2) **Публикациите** по проблемите на Дисертационния труд очертават възможностите за самостоятелна и екипна творческа работа на Докторанта; 3) **Езиковата култура**, вкл. английският, очертават високото ниво на Милена Здравчева като оформен съвременен специалист.

Заклучение:

Дисертационният труд на Милена Здравчева отговаря на изискванията от Правилника за придобиване на научна степен в Академията. Представени са многопластовите екстремни условия на обучение в зимната планина. Трудът е разработен съобразно съвременните стандарти и предоставя получените научно-теоретични и практико-приложни резултати като **НОВО ЗНАНИЕ** с приносен характер за ски-обучението по вече утвърдения, отдавна станал традиционен формат „Зимни спортове“. Докторантката е постигнала професионално ниво за владение на творческите подходи за прилагане на научните знания и методи в непосредствената учебна и експериментална работа със студентите-спортисти.

Предлагам, с убеденост, на многоуважаемите членове на Научното жури за гласуват за присъждането на **МИЛЕНА НИКОЛОВА ЗДРАВЧЕВА** образователната и научна степен „**ДОКТОР**“.

22 ноември 2019 г.

Рецензент:.....
Проф. Ю. Г. Мутафова-Заберска